Nâng cao chất lượng công tác giám sát chuyên đề của Ủy ban Kiểm tra Trung ương trong bối cảnh mới

ThS NGUYỄN THỊ HỒNG NHUNG
Văn phòng Cơ quan UBKT Trung ương; Email: hongnhungubkttw@gmail.com

Tóm tắt: *Giám sát chuyên đề là hình thức giám sát chuyên sâu về một vấn đề trong hoạt động lãnh đạo và xây dựng nội bộ Đảng. Chất lượng giám sát chuyên đề được quy định bởi nhiều yếu tố, từ việc xác định đúng đắn mục đích, yêu cầu, nội dung, kế hoạch đến phương pháp; từ kết quả cụ thể về những phát hiện và xử lý qua giám sát đến tác dụng của giám sát đối với chất lượng tổ chức đảng và kết quả thực hiện nhiệm vụ chính trị của các tổ chức đảng đó. Nhìn một cách tổng quát, có thể rút ra một số kinh nghiệm qua thực hiện giám sát chuyên đề của Ủy ban Kiểm tra (UBKT) Trung ương.*

Từ khóa: *chất lượng; công tác giám sát; chuyên đề; Ủy ban Kiểm tra Trung ương.*

Điều lệ Đảng do Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng thông qua đã quy định rõ nhiệm vụ giám sát của UBKT các cấp là: Giám sát cấp ủy viên cùng cấp, cán bộ diện cấp ủy cùng cấp quản lý và tổ chức đảng cấp dưới về thực hiện chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, nghị quyết của cấp ủy và đạo đức, lối sống theo quy định của Ban Chấp hành Trung ương(1).

Giám sát của Đảng được hiểu là việc các tổ chức đảng quan sát, theo dõi, nắm bắt, xem xét, đánh giá, kết luận hoạt động nhằm kịp thời nhắc nhở để cấp ủy, tổ chức đảng cấp dưới và đảng viên được giám sát chấp hành nghiêm Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, chủ trương, nghị quyết, chỉ thị, quy định, quyết định, quy chế, kết luận của Đảng, pháp luật của Nhà nước và khắc phục, sửa chữa hạn chế, khuyết điểm, vi phạm (nếu có)(2).

Giám sát chuyên đề là các cơ quan tham mưu, giúp việc của cấp ủy phối hợp với UBKT cùng cấp tham mưu, giúp cấp ủy, ban thường vụ cấp ủy xây dựng chương trình, kế hoạch giám sát hàng năm thuộc lĩnh vực phụ trách; xây dựng chương trình, kế hoạch và sử dụng bộ máy của mình tiến hành giám sát tổ chức đảng cấp dưới và đảng viên hoặc phối hợp với UBKT và các cơ quan tham mưu, giúp việc khác của cấp ủy (theo sự chỉ đạo của cấp ủy) để tiến hành công tác giám sát. Giám sát chuyên đề là hình thức giám sát chuyên sâu về một vấn đề trong hoạt động lãnh đạo và xây dựng nội bộ Đảng như: Giám sát công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nghị quyết, chương trình, đề án; giám sát đối với việc thực hiện một nghị quyết, chỉ thị của cấp ủy…

Công tác giám sát của UBKT Trung ương những năm qua đã trưởng thành, thực hiện tốt nhiệm vụ trên các mặt công tác. Nhìn một cách tổng quát, nếu như nhiệm kỳ Đại hội X của Đảng, UBKT Trung ương mới chỉ giám sát 24 tổ chức đảng và 16 đảng viên, thì đến nhiệm kỳ Đại hội XI, UBKT Trung ương đã giám sát được 119 tổ chức đảng, 64 đảng viên *(tăng 65% tổ chức đảng, 300% đảng viên)*; nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng giám sát được 116 tổ chức, 156 đảng viên *(tăng 243% đảng viên)*.

Quá trình thực hiện nhiệm vụ giám sát, UBKT Trung ương luôn nghiên cứu, đổi mới nội dung, đối tượng, hình thức giám sát cho phù hợp với thực tế và yêu cầu, nhiệm vụ công tác xây dựng Đảng đặt ra; vừa tổng kết thực tiễn, vừa nghiên cứu lý luận để cải tiến, nâng cao chất lượng, hiệu quả của công tác giám sát. Nếu như trước đây, giám sát chuyên đề chủ yếu tập trung vào việc chấp hành các nghị quyết, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống; thực hiện quy định những điều cán bộ, đảng viên, công chức không được làm..., nội dung giám sát chung chung, không cụ thể, rõ ràng.

Hình thức, phương pháp giám sát chủ yếu mới chỉ là yêu cầu đối tượng giám sát chuẩn bị báo cáo và cung cấp tài liệu liên quan đến nội dung giám sát để Đoàn giám sát nghiên cứu, không có thẩm tra, xác minh nên Đoàn giám sát cũng không thể phát hiện được những vấn đề mới, những khuyết điểm, vi phạm nếu đối tượng giám sát không trung thực trong báo cáo. Vì thế, các thông báo kết quả giám sát cũng chung chung, chủ yếu biểu dương, khen ngợi "đóng dấu chất lượng" cho đối tượng giám sát, không chỉ ra những hạn chế, khuyết điểm cụ thể để cá nhân, tổ chức đảng khắc phục, sửa chữa...

Nhận thấy những tồn tại, hạn chế trong thực hiện nhiệm vụ giám sát, từ nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng,

UBKT Trung ương đã xây dựng và ban hành Quyết định số 1197-QĐ/UBKTTW, ngày 14.6.2019, ban hành "Mẫu đề cương báo cáo phục vụ các đoàn kiểm tra, giám sát", theo đó công tác giám sát tập trung vào 5 nội dung lớn là: "Việc thực hiện quy chế làm việc; công tác cán bộ; việc lãnh đạo và tổ chức thực hiện công tác quản lý, sử dụng đất đai; công tác lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện đầu tư công; công tác quản lý, sử dụng vốn tại các doanh nghiệp". Đây là những vấn đề, lĩnh vực quan trọng, nổi cộm dễ phát sinh vi phạm trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tại các địa phương, cơ quan, đơn vị. Đồng thời chỉ đạo các Đoàn giám sát tiến hành thẩm tra, xác minh đối với những nội dung có vấn đề, chưa rõ ràng trong quá trình giám sát; gắn giám sát tổ chức đảng với trách nhiệm người đứng đầu cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan đơn vị.

Từ sự chỉ đạo của UBKT Trung ương, việc xác định nội dung, đối tượng giám sát đã rõ ràng, cụ thể hơn, tập trung vào những vấn đề, lĩnh vực bức xúc, nổi cộm, được dư luận quan tâm; phương pháp giám sát được nâng lên tầm cao mới, vừa kết hợp nghiên cứu báo cáo, tài liệu do đối tượng giám sát cung cấp, với tiến hành thẩm tra, xác minh, nên chất lượng, hiệu quả của giám sát chuyên đề được nâng lên rõ rệt. Các thông báo kết quả giám sát đã chỉ rõ, và cụ thể các khuyết điểm, vi phạm để cấp ủy, tổ chức đảng lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện sửa chữa, khắc phục; nếu phát hiện có dấu hiệu vi phạm thì yêu cầu cấp ủy, UBKT cấp dưới tiến hành kiểm tra khi có dấu hiệu vi phạm.

Có thể nói, từ nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng đến nay, công tác giám sát của UBKT Trung ương có sự đổi mới, chất lượng, hiệu quả, hiệu lực được nâng lên rõ rệt; giám sát chuyên đề ngày càng đi vào chiều sâu, tập trung vào những vấn đề, lĩnh vực nổi cộm, dễ phát sinh vi phạm; việc tiến hành thẩm tra, xác minh trong quá trình giám sát đã giúp cho Đoàn giám sát nắm vững và đánh giá đúng tình hình; kịp thời phát hiện những hạn chế, khuyết điểm để cảnh báo, chấn chỉnh và yêu cầu tiến hành kiểm tra, nếu phát hiện có dấu hiệu vi phạm.

Sự đổi mới trong thực hiện nhiệm vụ giám sát UBKT Trung ương có sức lan tỏa trong toàn Ngành, nhiều UBKT các tỉnh ủy, thành ủy, đảng ủy đã áp dụng "Mẫu đề cương báo cáo phục vụ các đoàn kiểm tra, giám sát" của UBKT Trung ương để xây dựng chương trình, kế hoạch kiểm tra, giám sát phù hợp với nhiệm vụ chính trị và tình hình thực tế của địa phương, đơn vị, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát của toàn Ngành.

Tuy nhiên, nhìn chung, số lượng giám sát theo chuyên đề chưa nhiều, chất lượng một số cuộc giám sát chuyên đề còn yếu. Có nơi, nội dung giám sát chuyên đề chưa phù hợp, thời gian còn kéo dài, không thực hiện đúng kế hoạch, quy trình. Đặc biệt, đánh giá chất lượng giám sát chuyên đề chưa có tiêu chí rõ ràng, thống nhất để định hướng ngay từ đầu cho việc tổ chức thực hiện... Tác động của tình hình thế giới, khu vực; mặt trái của cơ chế thị trường cùng với sự chỉ đạo, hướng dẫn của UBKT Trung ương có lúc chưa nhạy bén, kịp thời là nguyên nhân chính của những hạn chế và khuyết điểm.

Nhìn một cách tổng quát, có thể rút ra một số kinh nghiệm qua thực hiện giám sát chuyên đề của UBKT Trung ương như sau:

Một là, thường xuyên quán triệt nâng cao nhận thức tư tưởng (cả đối với chủ thể và đối tượng giám sát) về mục đích của công tác giám sát chuyên đề.

Hai là, phải chọn thời điểm giám sát cho đúng.

Ba là, lựa chọn nội dung giám sát phù hợp.

Bốn là, đề cương hướng dẫn cho đối tượng viết báo cáo cần phải rõ ràng, cụ thể, gợi mở từng nội dung.

Năm là, bám sát quy trình của UBKT Trung ương.

Sáu là, triệt để chấp hành sự chỉ đạo của Thường trực UBKT Trung ương mà trực tiếp là các đồng chí thành viên phụ trách.

Bảy là, phát huy vai trò của tổ chức đảng có đảng viên được giám sát.

Trong thời gian tới, cần quan tâm một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là*, *nâng cao vị thế, vai trò của UBKT Trung ương là cơ quan chuyên trách, là lực lượng nòng cốt cùng toàn Đảng thực hiện giám sát trong Đảng.

Đổi mới mạnh mẽ, nâng cao chất lượng, hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng; công tác hướng dẫn, chỉ đạo của UBKT cấp trên đối với cấp uỷ, tổ chức đảng, UBKT cấp dưới trong thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng. Việc nâng cao vị thế của UBKT Trung ương nhằm tạo điều kiện thuận lợi để Ủy ban thực hiện nhiệm vụ giám sát có chất lượng, hiệu quả. Tăng cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện cơ chế kiểm soát quyền lực và thực hiện Quy định số 85-QĐ/TW, ngày 23.5.2017 về kiểm tra, giám sát việc kê khai tài sản của cán bộ thuộc diện Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý.

Hai là, đổi mới phương thức thông tin phục vụ giám sát chuyên đề.

Chú trọng việc tiếp nhận, xử lý thông tin phục vụ

giám sát chuyên đề; xây dựng cơ chế công khai kết quả giám sát chuyên đề nhằm bảo đảm sự giám sát của toàn Đảng và nhân dân về các hoạt động của đảng viên và tổ chức đảng; tăng cường đôn đốc, theo dõi việc chấp hành thông báo kết quả giám sát chuyên đề.

Ba là, bổ sung, sửa đổi các quy định của Đảng và pháp luật của Nhà nước phục vụ hiệu quả cho giám sát chuyên đề.

Tham mưu cơ chế kiểm soát tài sản, thu nhập của cán bộ diện Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý. Bổ sung, sửa đổi các quy định của Đảng như: Xây dựng, ban hành quy chế thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ trong Đảng; Quy chế để nhân dân tham gia giám sát tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên…

Bổ sung, sửa đổi nhằm hoàn thiện các quy định của pháp luật Nhà nước: Tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện Luật Đất đai và pháp luật liên quan đến quản lý, sử dụng đất đai, tài nguyên, khoáng sản; Hoàn thiện cơ chế chính sách, các quy chế, quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế - tài chính, nhất là những hoạt động dễ phát sinh tiêu cực, tham nhũng, như cho thuê tài sản, đầu tư tài chính, ủy thác cho vay, ủy thác đầu tư, đầu tư mua sắm tài sản công, đầu tư bất động sản…; hoàn thiện và tổ chức thực hiện nghiêm các quy định về minh bạch tài sản, thu nhập của cán bộ, công chức, viên chức; cải cách hành chính, đổi mới công nghệ quản lý và phương thức thanh toán…

Bốn là, đổi mới công tác đánh giá, quy hoạch, luân chuyển, bổ nhiệm để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ kiểm tra chuyên trách.

UBKT Trung ương cần quan tâm chỉ đạo xây dựng hoàn thiện các quy định về công tác đánh giá, quy hoạch, luân chuyển, bổ nhiệm cán bộ; quy định tiêu chuẩn, chức danh cán bộ làm công tác kiểm tra, giám sát chuyên trách. Đẩy mạnh phân cấp, phân quyền đi đôi với tăng cường kiểm tra, giám sát và kiểm soát chặt chẽ quyền lực; nâng cao chất lượng, hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng; thực hiện có hiệu quả chủ trương khuyến khích, bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung.

Năm là, nâng cao ý thức tự giác rèn luyện, học tập, phấn đấu của cán bộ kiểm tra, giám sát chuyên trách của UBKT Trung ương.

Người cán bộ kiểm tra phải thường xuyên tự phấn đấu, rèn luyện nâng cao nhận thức lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; thấm nhuần đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước; tin tưởng vào đường lối đổi mới của Đảng, tinh thông nghiệp vụ kiểm tra, giám sát, có đủ trình độ, khả năng, điều kiện để thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị được giao. Cán bộ UBKT Trung ương phải là những tấm gương sáng, mẫu mực về đức tính cần kiệm, liêm chính, chí công vô tư, hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ XHCN, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của tổ chức, cá nhân, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng.

Sáu là, thường xuyên sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm về công tác giám sát chuyên đề của UBKT Trung ương.

Sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm là biện pháp vô cùng quan trọng trong công tác giám sát nhằm đánh giá đúng mạnh, yếu trong lãnh đạo, chỉ đạo và thực hiện công tác. Từ đó kịp thời rút ra những kinh nghiệm cho công tác lãnh đạo, chỉ đạo. Sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm còn là nguyên tắc, chế độ bắt buộc của công tác giám sát. Nếu tổ chức sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm chặt chẽ, khoa học thì sẽ thu được những kiến thức, kinh nghiệm rất thiết thực và bổ ích.

Có thể nói, giám sát chuyên đề là một trong những nhiệm vụ hết sức quan trọng của UBKT Trung ương, góp phần tích cực vào việc phòng ngừa, ngăn chặn kịp thời những khuyết điểm, vi phạm của tổ chức đảng và đảng viên đang giữ vị trí, vai trò quyết định đến sự phát triển của Đảng, của đất nước. Góp phần to lớn vào việc ngăn chặn những khuynh hướng lệch lạc, những tư tưởng sai lầm, những manh nha của vi phạm Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, bảo đảm cho đường lối của Đảng luôn được thực hiện đúng đắn, bảo đảm cho các cán bộ diện Trung ương quản lý giữ được phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống trong sạch, lành mạnh, vì nhân dân phục vụ, giữ gìn Đảng ta luôn trong sạch, vững mạnh để lãnh đạo đất nước tiến lên trên con đường đổi mới./.

(1) Đặng Đình Phú - Trần Duy Hưng *(đồng Chủ biên)* (2008): *Công tác giám sát trong Đảng giai đoạn hiện nay*, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội.

(2) Ban Chấp hành Trung ương (2021): *Quy định về công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng*, số 22-QĐ/TW, Hà Nội.

(3) Ủy ban Kiểm tra Trung ương (2021): *Quy trình thực hiện kiểm tra, giám sát và thi hành kỷ luật đảng của UBKT các cấp,* số 354-QĐ/UBKTTW, Hà Nội.